

Bilimin değişik disiplinlerinin önemli özelliklerinden bir tanesi de kimsenin aklına gelmeyen veya normal karşılanan tespitlerle ilgili soru sorması, neden böyle olduğunu merak etmesidir.

İnsanlar geçmişı hatırlar ama en fazla dört yaşına kadar gidebilir, daha geriye gidemez. Bazıları 3,5 yaşını hatırladığını iddia eder, olabilir tabii ama bu hatırlamanın başka kaynaklardan doğrulanması gerekir. Hafızanın uydurmak gibi bir özelliği vardır, siz gerçek sanırsınız ama hafıza uydurmuştur. Bu uydurmaya özellikle trajik olaylarda normalden fazla rastlanır. Bu konuda tipik örnek Nazilerin toplama kampından kurtulan birkaç kişinin yaşadıkları aynı olayı farklı hatırlamasıdır. Bu hatırlamaların genellikle hiçbirisi doğru değildir ve doğruya ancak ortak hafıza grubu kurulup tartışılarak ulaşılabilir.

60 yaşındaki insan 10 yaşını rahatça hatırlar ama 4 yaşını hatırlarken zorlanır, daha öncesini de hatırlayamaz. 50 yıl öncesini hatırlayabilenin 57 yıl öncesini de hatırlaması gerekir ama böyle olmaz.

Bebek doğduğu andan itibaren çevresiyle iletişim içindedir. Kişileri, eşyaları tanır. Hafıza boş olduğu için bunlar hemen yerleşirler ama bir süre sonra hatırlanmaz olurlar. Mesela 5 yaşındaki çocuk da iki yaşını hatırlayamaz. Halbuki o yaşta da hafızası vardır, çevresindeki insanlar ve eşyalarla ilişki içindedir.

Bazı bilim insanları bu sorunun cevabını merak etmişler.

Bulunabilen ve bana da akla yakın gibi gelen cevap şöyle:

Bebek o yaşta konuşamaz, dolayısıyla da çevresinde ilişkide olduğu insanlar ve eşyalar isimleriyle değil resimleriyle hafızada yer alırlar. Bebeğin hafızası resim hafızasıdır. Kelime hafızası henüz yoktur. Çevresindekileri isimlendiremez.

Sonraki yaşlarda kelime hafızasına geçilir. İlişkide olunan eşyalar ve insanlar kelimelerle ifade edilebilirler. Bu bağlamda her şeyin bir ismi vardır. Bu kelime hafızası resim hafızasını örter ve resim olarak hafızaya girmiş olanların hatırlanması zorlaşır, bir süre sonra iyice imkansız duruma gelir.

Bu cevap yanlış da olabilir tabii... Başka bir açıklama yolu bulunursa yanlış olarak değerlendirilebilir. Zaten bilim demek yanlışlanabilir demektir. Bilimde mutlak doğru yoktur, teorik olarak her şey yanlış olabilir. Filanca görüş yanlış diyorsanız tabii gerekçelendirmeniz gerekir.

Yanlış olamaz denilen yerde bilim yoktur, inanç vardır.

Şu sıra Uwe-Jens Heuer'in Marxismus und Politik (Marksizm ve Politika) kitabını okuyorum. Kitabın ilk sayfalarında yapılan tespit doğru ve eskiden beri buna inanırım: politika sadece bilimsellik değildir, inanç da gereklidir. Bilimsellik temelinde insanları harekete geçiremezsiniz. Adı üzerinde bilimsellik, yanlış da olabilir veya olamaz ama bunu şimdiden bilemezsiniz. İnsanlar hayatlarını ortaya koyup harekete geçtiklerinde bunu sadece bilimsel görüşler temelinde değil, bununla birlikte inanç temelinde yaparlar. Bu inanç mutlaka dini olmayabilir ama bir şekilde olmak zorundadır.

Marksistlerin ciddi sorunlarından birisi de inanç ile bilimselliği birbirine karıştırmaları, bazan birinin yerine ötekini geçirmeleridir.

SSCB'nin İkinci Dünya Savaşı sırasında Nazi ordularına karşı savaşını düşünün...

Ağır kayıp verdiler. Düşman silah olarak çok üstündü ve ilk birkaç haftada ülkenin içinde 700 kilometre kadar ilerleyebildi.

Burada milliyetçilik, anayurt sevgisi –Ruslarda ileri derecede gelişmiştir- işin içine girer. Kapitalizmin mutlaka çökeceği teziyle insanları ölüme gönderemezsiniz.

SSCB'de en yüksek askeri nişan Kutuzov Nişanı'dır. Kutuzov, Napolyon'u yenen Çarlık dönemindeki bir generaldir. 1812'de 19. yüzyılın en büyük savaşlarından birisi Borodino'da yapılır. Fransız ordusunu Napolyon, Rus ordusunu Kutuzov komuta etmektedir. Bu savaş yıllar sonra bir romanda, Savaş ve Barış, edebiyattaki yerini alacaktır.

O savaş Rus bilincinde yer etmiştir ve SSCB'de de Nazilere karşı savaşta en büyük nişan o savaşın zafer kazanan kumandanının adını taşıyacaktır.

Burada bilimsellik yok, inanç vardır.

Bebekliğimizi hatırlamıyoruz ve bu konudaki açıklama –şimdilik- aktarıldığı gibidir.